

Tilannekatsaus moitekanteeseen liittyen

Kunnanhallitus 06.03.2023 § 29
386/03.01.00.00/2022

Liittyen Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa helmikuussa 2022 vireille pantuun moitekanteeseen kunnanhallitukselle annetaan asiaa koskeva tilannekatsaus. Valmisteluistunto asiassa on pidetty 28.2.2023.

Kirjataan näkyväksi moitekanteen nostamista edeltänyt päätöksentekoprosessi.

Kanteen nostamisesta on käyty keskustelu asianajajan antaman selvityksen pohjalta 21.2.2022 kunnanhallituksen kehitys- ja keskusteluasioissa (§ 55). Kunnanhallituksen keskustelun perusteella kanteen vireille pano on hyväksytty 25.2.2022.

Kanteen vireillepano on perustunut asianmukaiseen toimivallan määrittävään hallintosäännön normiin. Näin ollen kanne on pantu vireille lainsäädännön perusteella ja puitteissa sekä kunnan sisäisten määräysten mukaisesti.

Kyse on kanteen nostamisesta yksityisoikeudellisessa asiassa. Yleisesti ottaen valmistelua on se, että päätökseen ei liity mitään asiaratkaisua. Kanteen nostaminen riippuu kunnan harkinnasta. On siis tehty asiaratkaisu, jos kunta siis päättää kanteen nostamisesta, mutta toisaalta käräjäoikeus, eli toinen viranomainen, päättää lopullisesti tästä asiasta (KHO 1961 II 65-ratkaisu).

Kunnan päätös kanteen nostamisesta ei siten ole muutoksenhakukelpoinen päätös, eikä hallintopäätöstä kanteen nostamiseksi siten myöskään tarvita. Tämä on myös Kuntaliiton kanta.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus toteaa saaneensa tilannekatsauksen tiedokseen. Kunnanhallitus vahvistaa, että kanne on voitu nostaa edellä kerrotuin menettelyin.

Päätös koskee vain valmistelua, eikä siihen ole muutoksenhakuoikeutta (kuntalaki 136 §).

Valmistelija

kunnanlakimies Sari Forsström, sari.forsstrom(at)nurmijarvi.fi

Käsittely

Maiju Tapiolinna esitti Maijalan kannattamana asian palauttamista valmisteluun.

Perustelut:

Kanteen nostaminen kunnan jäsentä tai muuta tahoa kohtaan on erittäin merkittävä oikeustoimi, joka tulee valmistella erityisellä huolellisuudella ja kanteen noston tulee perustua lainsäädäntöön tai esim. merkittävän kunnan yksityisoikeudellisen edun menetykseen. Tämän johdosta kanteen nostosta päättää kunnassa kunnanhallitus tai kunnanvaltuusto. Valtuusto on delegoinut Nurmijärven kunnan hallintosäännössä oikeuden päättää kanteen nostamisesta myös kunnanjohtajalle. Asian merkittävyyden johdosta kaikista kanteista tulisi tehdä huolellisesti valmisteltu hallintopäätös, josta selviää päätöksen tausta ja perusteet.

(Hallintolaki (434/2003) 43 §: Hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi. Suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena). Viranomaisen on käytettävä muodollista päätöksentekomenettelyä ainakin niissä tilanteissa, joissa se käyttää lakiin perustuvaa ratkaisuvalltaa. Tämä vaatimus korostuu silloin, kun käsiteltävä asia koskee hallinnon ulkopuolista henkilötahoa. Tulkinnanvaraisessa tilanteessa päätös on syytä antaa. (EOA 2005, s. 172, 217) (Hallintomenettelyn perusteet s.276)

Nyt käsittelyssä oleva moitekanne on nostettu helmikuussa 2022 ilman hallintopäätöstä ja on ilmennyt, ettei kanteen nostaneella asianajajalla ole ilmeisesti ollut edes valtuutusta nostaa kanne. Moitekanne koskee tiekunnan joukkoliikenteen liikennöitsijälle, eli yksityiselle elinkeinonharjoittajalle määräämää käyttömaksua. Kunnanhallitus on keskustellut asiasta helmikuussa 2022, mutta asiasta ei ole tehty hallituksen toimesta päätöstä. Kunnanhallitus on sivunnut samaa aihetta 9.5.2022 kokouksessaan, asiakohdassa §113. Kunnanhallitus on tässä kokouksessaan päättänyt esittää kunnanvaltuustolle yksityisteiden avustusehtojen päivitystä, joka sallii lainmukaisen joukkoliikenteen käyttömaksun määräämisen. Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen pienin täydennyksin kokouksessaan 25.5.2022 §46.

Tilanne on siis nyt sellainen, että kunta on nostanut kanteen asiasta, jonka on lähes samaan aikaan hyväksynyt lainmukaisena yksityisteiden avustusehtoihin. On oletettavaa, että avustusehtojen valmistelu oli jo helmikuussa 2022 niin pitkällä, että viranhaltijoiden olisi tullut ymmärtää, ettei ristiriitaista kanneta voi nostaa. Kanteen nostaneiden viranhaltijoiden olisi tullut viimeistään kunnanvaltuuston 25.5.2022 päätöksen yhteydessä ymmärtää, että kanne on perusteeton ja perua kanne viipymättä.

Edellä kuvattu ristiriitainen toiminta on hyvän hallintotavan vastaista ja aiheuttaa sekä kunnalle, että vastaajalle tarpeetonta vaivaa ja kustannuksia. Lisäksi ristiriitainen toiminta oikeuttaa kantajaa nostamaan vahingonkorvauskanteen kuntaa vastaan. Koska liikennöitsijä on nostanut lähes identtisen kanteen, vaikuttaa myös siltä, että kunta ajaa asiassa yksityisen elinkeinonharjoittajan etua, ei kunnan tai kuntalaisten etua.

Esityksen kaltainen asian jälkikäteen hyväksyttäminen herättää viranhaltijoiden toiminnan osalta enemmän epäilyksiä kuin luottamusta. Asia tulee palauttaa valmisteluun ja antaa esim. tarkastuslautakunnan toimesta riippumattoman ulkopuolisen tahon selvitettäväksi, jotta varmistetaan, onko asiassa toimittu hyvän hallintotavan ja virkavastuun edellyttämän huolellisuusvelvoitteen mukaisesti.

Asian palauttamisesta keskusteltiin. Kyse on kuitenkin tilannekatsauksen saamisesta ja toteavasta päätöksestä, jossa kunnanhallituksen ei edellytetä tekemän päätöstä kanteen nostamisesta, koska kanteen nostamista koskeva asia on jo ratkaistu ja kanne on nostettu kunnan hallintosäännössä määritellyn toimivallan mukaisesti. Lisäksi palautusesitys koskee vireillä olevaa oikeudenkäyntiä, jossa kuntaa edustavalla asianajajalla on valtuutus edustaa kuntaa.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Tapiolinna jätti päätökseen eriävän mielipiteen ja Maijala yhtyi eriävään mielipiteeseen seuraavin perusteluin:

Kanteen nostaminen kunnan jäsentä tai muuta tahoa kohtaan on erittäin merkittävä oikeustoimi, joka tulee valmistella erityisellä huolellisuudella ja kanteen noston tulee perustua lainsäädäntöön tai esim. merkittävän kunnan yksityisoikeudellisen edun menetykseen. Tämän johdosta kanteen nostosta päättää kunnassa kunnanhallitus tai kunnanvaltuusto. Valtuusto on delegoinut Nurmijärven kunnan hallintosäännössä oikeuden päättää kanteen nostamisesta myös kunnanjohtajalle. Asian merkittävyyden johdosta kaikista kanteista tulisi tehdä huolellisesti

valmisteltu hallintopäätös, josta selviää päätöksen tausta ja perusteet.

(Hallintolaki (434/2003) 43 §: Hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi. Suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena). Viranomaisen on käytettävä muodollista päätöksentekomenettelyä ainakin niissä tilanteissa, joissa se käyttää lakiin perustuvaa ratkaisuvalltaa. Tämä vaatimus korostuu silloin, kun käsiteltävä asia koskee hallinnon ulkopuolista henkilötahoa. Tulkinnanvaraisessa tilanteessa päätös on syytä antaa. (EOA 2005, s. 172, 217) (Hallintomenettelyn perusteet s.276)

Nyt käsittelyssä oleva moitekanne on nostettu helmikuussa 2022 ilman hallintopäätöstä ja on ilmennyt, ettei kanteen nostaneella asianajajalla ole ilmeisesti ollut edes valtuutusta nostaa kanne. Moitekanne koskee tiekunnan joukkoliikenteen liikennöitsijälle, eli yksityiselle elinkeinonharjoittajalle määräämää käyttömaksua. Kunnanhallitus on keskustellut asiasta helmikuussa 2022, mutta asiasta ei ole tehty hallituksen toimesta päätöstä. Kunnanhallitus on sivunnut samaa aihetta 9.5.2022 kokouksessaan, asiakohdassa §113. Kunnanhallitus on tässä kokouksessaan päättänyt esittää kunnanvaltuustolle yksityisteiden avustusehtojen päivitystä, joka sallii lainmukaisen joukkoliikenteen käyttömaksun määräämisen. Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen pienin täydennyksin kokouksessaan 25.5.2022 §46.

Tilanne on siis nyt sellainen, että kunta on nostanut kanteen asiasta, jonka on lähes samaan aikaan hyväksynyt lainmukaisena yksityisteiden avustusehtoihin. On oletettavaa, että avustusehtojen valmistelu oli jo helmikuussa 2022 niin pitkällä, että viranhaltijoiden olisi tullut ymmärtää, ettei ristiriitaista kanneta voi nostaa. Kanteen nostaneiden viranhaltijoiden olisi tullut viimeistään kunnanvaltuuston 25.5.2022 päätöksen yhteydessä ymmärtää, että kanne on perusteeton ja perua kanne viipymättä.

Edellä kuvattu ristiriitainen toiminta on hyvän hallintotavan vastaista ja aiheuttaa sekä kunnalle, että vastaajalle tarpeetonta vaivaa ja kustannuksia. Lisäksi ristiriitainen toiminta oikeuttaa kantajaa nostamaan vahingonkorvauskanteen kuntaa vastaan. Koska liikennöitsijä on nostanut lähes identtisen kanteen, vaikuttaa myös siltä, että kunta ajaa asiassa yksityisen elinkeinonharjoittajan etua, ei kunnan tai kuntalaisten etua.

Esityksen kaltainen asian jälkikäteen hyväksyttäminen herättää viranhaltijoiden toiminnan osalta enemmän epäilyksiä kuin luottamusta. Asia tulee palauttaa valmisteluun ja antaa esim. tarkastuslautakunnan toimesta riippumattoman ulkopuolisen tahon selvitettäväksi, jotta varmistetaan, onko asiassa toimittu hyvän hallintotavan ja virkavastuun edellyttämän huolellisuusvelvoitteen mukaisesti.

Asian käsittelyn aikana kokouksessa pidettiin tauko klo 16.15–16.21.